

VÄLJAKUTSED JA VÕIMALUSED
TEADLASTE EESTISSE TOOMISEL
"VÄLIS-NOORTEADLASTE" PILGU LÄBI

Mihkel Kama

mkama@ast.cam.ac.uk

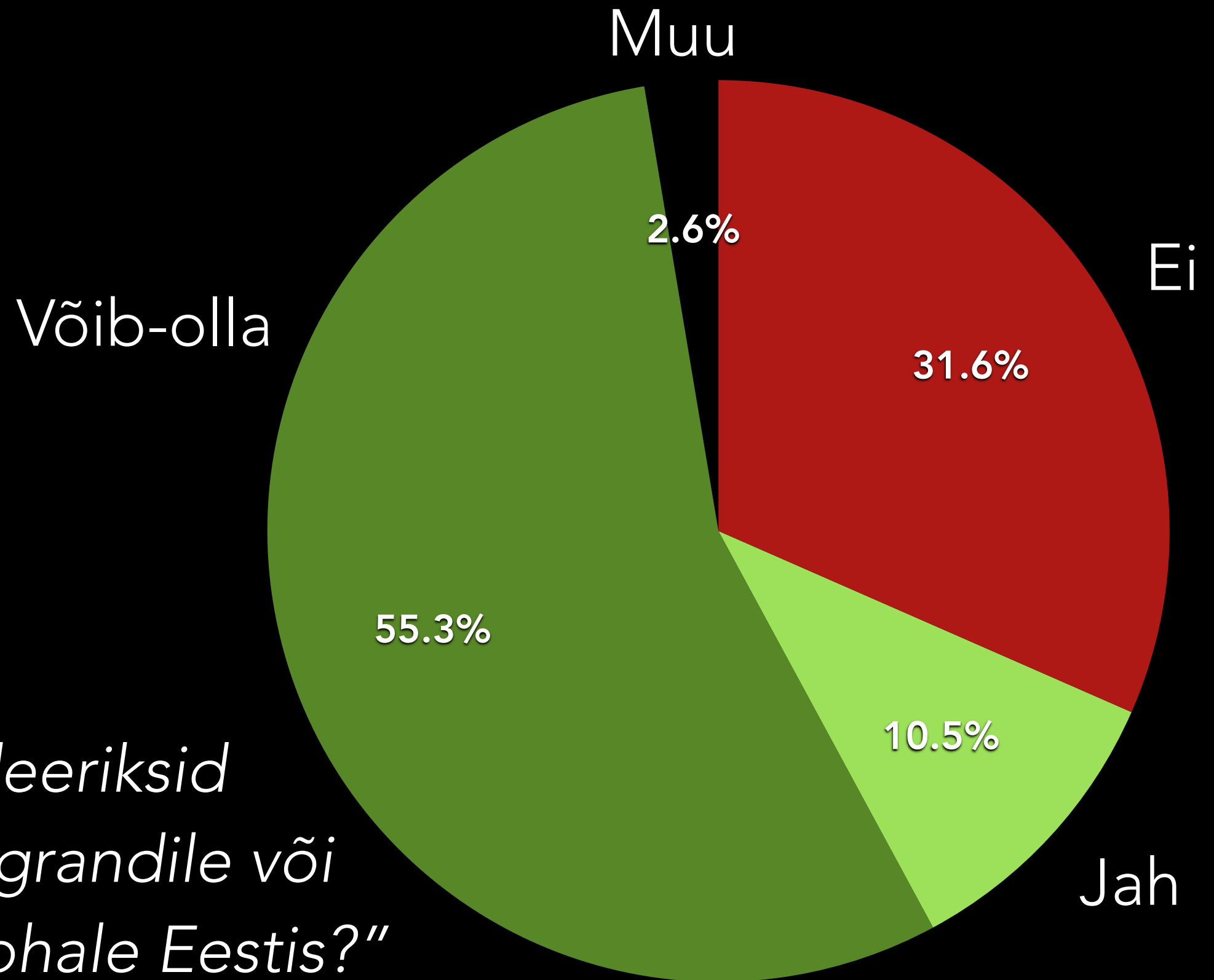
PROBLEEMIPÜSTITUS

- Kas välismaale läinud eestlased sooviksid naasta?
- Kas Eesti on välisteadlastele atraktiivne?
- Kuidas siia (tagasi)tulekut ja selle positiivset mõju Eesti teadusmaastikule *realistliku* rahastusega toetada?

KÜSITLUS KOLLEEGIDE HULGAS

- 38 vastajat
- Postdokid vanuses 28-41
- Valdavalt Leiden'i ja Cambridge'i ülikoolidest, aga ka Brasiilia, USA, Šveits, Prantsusmaa
- Lisaks arutelud u. 10 välismaal oleva eestlasega ja mitme Eestis töötava inimesega

EESTI NOORTEADLASTE SIHTRIIGINA

"Kas kandideeriksid postdokile, grandile või tenuuriga kohale Eestis?"

LAHENDATAVAD MURED

- Ei ole Eesti teadusega kursis: teemad, instituudid, ülikoolid, õpetamiskoormus (45%)
- Millisel tasemel ja kui stabiilne on teadusrahastus? Millised on individuaalgrandid? Kas tööga kaasneb hea reisiraha? (32%)
- Ei tea Eesti elu — elatustase, haridus, keel, laste päevahoid, ühendused, riigikord, sõjaoht? (34%)
- “Kandideeriksin, kui mõnest võimalusest kuuleks.”

VEEL NOPPEID KÜSITLUSEST

- Mure geograafilise isolatsiooni üle
- Mure, et ei pääse ligi andmetele ja väliskolleegidele
- Mure, et elukaaslane ei leia tööd, lastel ei ole head kooli (80% on püsisuhtes, 33%-l on lapsed)
- Kaaluks rühma ehitamise ja tenuuri võimalusega kohta Eestis kui head võimalust ja väljakutset (18%)
- Positiivsed kommentaarid looduse kohta

MÕTTEID OLEMASOLEVA KOHTA

- Info ei ole selge. ETAGi kodulehel võiks iga meetme leht alata päisega, kus on: asja eesmärk, kestus, oodatav palganumber või rahapoti suurus, tähtaeg, tingimused teemale ja kandidaadile, seejärel lingid lisainfole.
- PUTil oli potentsiaali, aga üritas korraga kahte asja teha. Mõtlemiseks: Siduda postdokid baasrahaga ja suuremate grantidega. Paar *fellowshipi*.
- Mobilitas+ tagasituleku-grant. 2a on piisav ainult siis, kui riigis on piisavalt lisavahendeid, mida pärast taotleda. Uus rahataotlus peale 1 aastat? Ei. Mõtlemiseks: Mobilitas+ võiks kesta 2-4a ja $N < 20$ (10?)
- ERC ei ole lahendus. Arvestades riikliku teadusrahastuse väiksust ning rahvastikku, esineb Eesti oma 0 kuni 1 ERCga aastas igati ootuspäraselt.

LAHENDUSED JA UNISTUSED

- ETAG ja teadlaskond: Teavitustöö. Lihtne info Eesti ühiskonna, teaduse, grantide kohta.
- Asutused: Selge karjäärimudel (ülikoolides tenuurisüsteem)
- ETAG, asutused, riik: karjäärinõustamine, laste päevahoid, abi koolikohtadega
- ETAG: Aastas 1-3 võimsat fellowshipi neile, kel soov ja potentsiaal rühma luua
- ETAG: head reisirahad neile, kel töö või grant; ja väliskülastuste toomiseks
- Konkurentsivõimelised teadlaste palgad (hetkel lai dispersioon?)
- Poliitikud: Stabiilsust ja kriitilist massi võimaldav riiklik teaduse personaliraha
- Teadlased: miski ei asenda Eesti teadlaste head tööd ja individuaalset sidemete loomist
- Teadlased: vajame ühist häält, mis oleks põhiootustes vali ja selgesõnaline

IDEAALGRANT NOORELE TIPPTEADLASELE

- Eesmärk: tuua Eestisse oma valdkonna potentsiaalseid piirkondlikke liidreid, kes oleksid huvitatud ja võimelised teadussuundi üles ehitama või olemasolevaid tugevdama
- 5a
- palka 1-2 inimest
- Lääne-Euroopaga konkurentsivõimelised palgad (st. peab saama sarnasel tasemel elada, reisida ja säästa; kuna elamiskulud on madalamad, saab ka palk väiksem olla)
- reisiraha nt. 4000 EUR aastas
- olenevalt valdkonnast lisavahendid nt. labori jaoks
- riiklikult tähtsates valdkondades lisarahastus, muuhulgas partnerluses ettevõtete ja ministeeriumitega
- vähe õpetamist, aga võimalus seda teha
- garantii, et eduka (mingite standardite järgi) grandiperioodi lõpul saab tenuurirajale
- Näiteid maailmast: NWO VIDU (5a, Holland), Royal Society URF (5-8a, Ühendkuningriik), Lendület (5a, Ungari).
- ligipääs lisa-rahapotile (nt. Ühendkuningriik: URF saajad saavad 1. aastal taotleda kuni 150 000 GBP lisaraha vahendite või doktorantide jaoks) või muud boonused

KUI RAHA ON VÄHE

J A R I I K O N V Ä I K E

A G A I N I M E S E D O N M A A I L M A S O L E M A S

T U L E B R Õ H U T A D A O M A T U G E V U S I

V Õ I M A L U S M I D A G I Ü L E S E H I T A D A , L O O D U S , I T , E U R O O P A L I K R I I K

J A P I S I A S J A D P E A V A D T I P P - T O P P O L E M A

K A R J Ä Ä R I M U D E L , R E I S I R A H A D , S E L G E I N F O N E T I S , Ü K S A S J A L I K
I N D I V I D U A A L G R A N T , V Ä L I S T E A D L A S T E L O E N G U T U U R I D J N E